

Twée werelden, één missie

Documentaire **Saïd & Lody** gaat over de jarenlange vriendschap tussen de Marokkaanse Amsterdammer Saïd Bensellam en gepensioneerd rabbijn Lody van de Kamp. Samen trekken ze op tegen polarisatie, antisemitisme en moslimhaat.

TEKST: BRAM DE GRAAF, BEELD: HUMAN, SHUTTERSTOCK

Zo kon het niet langer, vond rabbijn Lody van de Kamp (1948) in 2010. Steeds vaker hoorde hij als directielid van de joods-orthodoxe Cheider-school in Amsterdam verhalen van scholieren over pesterijen en scheldpartijen. Hun keppeltjes werden afgegooid, ze werden uitgescholden. "Voor die kinderen was dat behoorlijk intimiderend", vertelt Lody. "Ik werd benaderd door een Hilversumse programmamaker die dat zichtbaar wilde maken, zodat iedereen kon zien wat er gebeurde. Na lang nadenken besloot ik mee te werken." Met een verborgen camera liep Lody met twee leerlingen rond in wijken waar veel moslims wonen. "De reacties vielen mee, los van een scheldpartij en een jongen die de Hitlergroet bracht. Twintig seconden bij elkaar." Maar die twintig seconden haalden de uitzending en hadden enorme impact. Heel Nederland dook erop. Er werden zelfs Kamervragen gesteld. Toch heeft Lody geen spijt. "Het heeft iets heel moois opgeleverd. Iets wat ik niet had voorzien." De Marokkaans-Nederlandse Saïd Bensellam (1971) zag het programma en was het oneens met het beeld dat daarin werd geschetst. De oud-kickboksers was in 2003 gestopt met zijn werk als portier en sindsdien maatschappelijk

werker. "Wij zetten ons enorm in voor jongeren", aldus Saïd. "Veel van hen hadden talent, maar ook een rugzakje. Ze kregen geen werk, geen stage. En belandden vervolgens in de criminaliteit. Ik ging met ze in gesprek en vond oplossingen. Als sommigen dan een eigen bedrijf opbouwden of douanier werden, maakte me dat ontzettend trots." Het irriteerde hem dat iedereen het over die Hitlergroet had, maar dat er niet met de betrokkenen was gesproken. En dus belde Saïd de rabbijn op. "Zijn stem klonk geïrriteerd", herinnert Lody zich. "Hij zei: 'Door deze beelden lijkt het of wij Marokkanen allemaal jodenhaters zijn en dat is niet waar.' Saïd veranderde toen van toon en zei: 'Meneer Van de Kamp, hoe gaan wij dit samen oplossen?' Dat samen raakte mij."

Kraakpand

Lody zocht Saïd op in zijn kantoor, een groot anti-kraakpand in Amsterdam-West. Er was meteen een klik, zegt Saïd. "Onze werelden waren te verschillend en te afstandelijk. Maar toen we met elkaar in gesprek gingen, bleken er raakvlakken. Daarmee zijn we aan de slag gegaan." Lody: "We kwamen erachter dat we elkaars gemeenschappen nauwelijks

Op de voorgrond Lody van de Kamp en aan tafel Saïd Bensallam

kenden. De moslims in Amsterdam wonen in Oost, West en Noord. De joden in Zuid. Als eerste hebben we een avond georganiseerd waarbij we drie generaties joden en moslims hebben uitgenodigd. We zouden dat aanvankelijk op zijn kantoor doen, maar opeens was iedereen geïnteresseerd. De wethouder, de hoofdofficier van justitie, de pers.” Nadien gingen ze samen de wijken in en langs scholen om met jongeren het gesprek aan te gaan over racisme, discriminatie en beeldvorming. Die aanpak heeft al vijftien jaar succes. Naar hun voorbeeld zijn er ook nieuwe duo's gekomen. Een van Lody's hoogtepunten was een

Saïd Bensallam

ontmoeting met de jongen die hem de Hitlergroet bracht. “Ik vertelde hem over mijn vader die in Auschwitz had gezeten en de onderduiktijd van mijn moeder. Hij schrok en begreep de

impact van zijn daad. ‘Wilt u met mij naar het Anne Frank Huis’, vroeg hij. Daar zag hij een video waarin Miep Gies sprak over haar hulp aan de familie Frank. Hij zei: ‘Op straat vond ik mezelf stoer toen ik u de Hitlergroet bracht. Maar wat deze vrouw heeft gedaan, dat is stoer!’”

Broeders

Saïd en Lody zijn in die vijftien jaar goede vrienden geworden, ‘broeders’ noemen ze elkaar. Ze hebben veel van elkaar geleerd. “Lody leerde me rustig te blijven”, zegt Saïd. “En wat zelfbeheersing, focus, bescheidenheid en loyaliteit is.” Lody zegt dat hij door Saïd meer openstaat voor het zoeken naar oplossingen. “Ik heb van hem geleerd hoe we gesprekken moeten voeren met elkaar.” Uitdagingen zijn er nog altijd. Door de Gaza-oorlog is de polarisatie toegenomen, merkt hij. “De oorlog in Gaza heeft tot veel aannames geleid. Als jood werd ik ingedeeld bij de vijand door moslimjongeren als we scholen bezochten. Maar er ontstonden ook mooie dingen. Vlak na 7 oktober 2023 kwamen joodse en moslim-jongeren in Amsterdam bij elkaar, om hetzelfde te doen als Saïd en ik. Daaruit ontstond Deel de Duif, een stichting die strijd tegen polarisatie, antisemitisme en moslimhaat.” Nu is er dus door Nordin Lasfar een documentaire over hen samen gemaakt. “Ik hoop dat die anderen inspireert,” zegt Saïd. “Wij hebben laten zien hoe twee verschillende werelden elkaar kunnen vinden. Als dat vaker zou gebeuren, zou de wereld veel mooier zijn. Reik elkaar de hand. Als je iemand bejegend zoals je zelf bejegend zou willen worden, kom je heel ver.” Lody: “Ik hoop dat onze boodschap blijft hangen. Wat wij doen, kunnen we allemaal doen. We verrichten geen wonderen. We doen gewoon wat wij vinden dat moet gebeuren.”

‘We kwamen erachter dat we elkaars gemeenschappen nauwelijks kenden’

> NPO DOC: SAÏD & LODY | ZONDAG | NPO 2 | HUMAN | 21.05